

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/2 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oată 6 cr.
a treia-oară 5 cr., și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplăoiei Nr. 15.

Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înapoiază.

Numeri singuratici à 5 cr. se vënd la „Tipografia”, soc. pe acțiuni

Numeri singuratici à 20 bani se vënd la librăria G. Cârjan, Ploesti

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Moartea Impărătesei-Regine Elisabeta.

Sibiu, 13 Septembrie n.

În frumoasă Helveție, la poalele sublimilor Alpi, acoperiți de vecinică neaună, stă icoana grozavă a unei ne mai pomenite crime. Lumea întreagă se cutremură cu fior la privirea ei.

Pe pământ străin, în feară străină, în modeste localuri de hospital, în cadru cernit stă chipul palid și înghețat al jertfei omenestii, pe care perversitatea civilizației, barbaria modernă, a cerut-o spre terorizarea lumii.

O împărăteasă-Regină, care atâtea lovituri a suferit în viață, — și totuși n'a desperat, și n'a sucumbat, a căzut acum lovită de pumnalul unui rabi.

Anarchismul, doctrina neagră a veacului, a mai dat prin omor un semn de viață, și și-a însemnat cu sângele stors din inima unei împărătese oribila operă pe care va să o continue.

O inimă, care era capabilă de atâtea sentimente de iubire, abnegație, jertfă, durere și resignație, cum n'avea inima de femeie e capabilă, — sau a răcit de veci. Și atâtea alte inimi se înfiorează în urma tristei sale sorți. Pe cei-ce i-a iubit mai mult, aceia sufer mai mult. Dar durerea ei cutremurătoare așă de general în toată lumea, încât nu se mai poate distinge pe cine a distins cu iubirea sa maiestatică, și pe cine nu.

Ori-cât de înalt omenească e durerea această, ce se resimte din presa monarhiei și a Europei întregi, totuși se pot marca și câteva puncte politice.

Prin firea sa grozava catastrofa a făcut o pauză în toată lumea. Chestiunile mari ale omenirii, ale popoarelor din Europa, cari în urma proiectului măreț al Țarului, au urmat a se pune așa de franc și neted la tapet, pornind o sgomotoasă discuțiune — pauzează acum toate.

Atențiunea diplomației începe a fi dirijată de nou contra anarchismului.

Patimile, cari de atâtea timp clocoțiau între popoarele monarhiei, și se manifestau mai ales în Austria, par asemenea a se mulcomi un moment. De altă parte grandomanii nostri stăpânitori, favorizați îndeosebi de Maiestatea Sa, răposata Impărăteasă, sguđuși peste măsură par a și trage puțin pe seamă situația, și a se dovedi mai precauți. — Durerea, ca printr'un farmec, curăță suferințele de patimi ordinare, și pare-că purificându-le le nobilizează. În eleația aceasta de inimi mai ales figura îndureratului și mult încercatului Monarch este privită din toate părțile cu alți ochi, cu alte inimi.

M. Sa Monarchul.

Despre starea Monarchului s'au fost lătit știri alarmante, dar se desmint. Sâmbătă și Duminecă M. Sa n'a părăsit castelul din Schönbrunn.

Duminecă a sosit la Schönbrunn fiica sa cea iubită Maria Valeria, soția Archiducelui Francisc Salvador. Întâlnirea a fost mișcătoare. Timp îndelungat

Sibiu, 13 Septembrie n.

Goldiș — al Bucovinenilor. După cum ni-se telegrafează guvernul a hotărât a desvolta la alegeri acțiune hotărâtă în contra partidului național român din Bucovina. Unelte sale guvernul și-le alege, ca și la noi, tot dintre Români. O atare unealtă și-a găsit în persoana archimandritului Ciuntuleac, care, după-cum se vede din scrisoarea ce publicăm, joacă același rol, ca și Goldiș al nostru.

Credem însă totuși că iubiiții noștri frați, vor reuși cu energie a răsturna toate pedecile, dela guvern și dela netrebnici.

Maghiarisarea medicinei. Ucazul dat de ministrul de interne, în urma căruia medicii calificați în străinătate numai după nostrificarea diplomei au drept a funcționa și în Ungaria — a produs mare turburare cu deosebire în Croația.

La universitatea din Zagabria nu se află și facultate de medicină. Croații vënd în ucazul ministerial o silă asupra tinerilor croați a studia la universități maghiare, ca așa să-i poată maghiarisa. Agitațiunile au luat proporții mari și Croații pretind să se enunțe, că acest ucaz nu se referă și la Croația și Slavonia.

Manevrele din Bănat.

— Raport special al coresp. nostru militar. —

X.

Timișoara, 10 Sept.

Mercuri, în 7 l. c., după amiază la 4 ore 20 m. M. Sa Împăratul și Regele Francisc Iosif reîntorcându-se dela manevrele din Buziaș cu tren separat de curte a trecut prin Timișoara. Stând trenul 6 minute și observând M. Sa că pe peron i-au eșit înainte episcopii catolici Desseuffy și Nemet, apoi episcopul sârbesc Nicanor Popovici, M. Sa a scoborit din vagon și a agrărit pe toți trei episcopii și pe primarul cetății Timișoara. Ca și la venirea de Vineri, (în 2), așa și astăzi pe peron se adunase mulțime de public, cari nu mai încetau să strige »Elsen!« și »Să trăiască!«.

De Joi încoace au început să treacă pe aici prin Timișoara toate trupele corpului VII și XII, cari au luat parte la manevra. Până ieri seară au trecut 21 de tunuri speciale militare de minimum câte 50 vagoane.

Am văzut trecând regimentele de honvezi 21, 22, 23 și 24 (Cluj, Mureș-Oșorhei, Sibiu și Brașov). Săcui erau mai urți la exterior, Sași înalți și cu exterior cam adormit, pe când pe Români îi cunoșteai că sunt de viață nobilă.

Dintre regimentele românești ale armatei comune au trecut 31 (Sibiu), 34 Oradea-mare, 43 (Tim.-Caransebeș), 50 (Alba-Iulia), 51 Cluj, 62 Mureș-Oșorhei, 63 Bistrița și 64 Orăștie. Chiar și corpul ofiteresc al acestor regimente (între cari aflai mai mulți cunoscuți vechi) se părea mai cult, mai afabil și făcea o impresiune mai bună și mai europenească, decât cei dela regimentele ungurești de honvezi.

Mercuri seara au trecut prin Timișoara cu tren separat atașați militari ai diferitelor puteri, cari au fost prezenți la manevrele împărătești. Toți domni s'au coborât din tren și au cinat în restaurațiunea stațiunii. Tot atunci și tot în acea restaurațiune, în mijlocul publicului au cinat și Archiducele Iosif, supremul comandant al honvezilor, apoi ministrul Ferjérváry și Wlassics.

În decursul celor 7 zile de manevra (1—7 Septembrie) s'au expedit dela Buziaș 650 de depozite telegrafice compuse din 55.000 cuvinte. Numărul depeșelor n'ar fi chiar așa de mare, dar mare e numărul cuvintelor, și o depeșă conținea (în mediu) 84—85 cuvinte, de unde se vede, că cele mai multe telegrame erau raporturi jurnalistice.

LIBERTATEA

de

JOHN STUART MILL.

— Traducere de Teodor V. Păcățianu. —

I.

Introducere.

(Urmare).

Deși teoria aceasta nu e nouă, și mulți vor vedea în ea o banalitate, — totuși, nu există teorie care să se opună mai rezoluit afețiunii generale pentru vederile și obiceiurile existente. Societatea a întrebuințat egal de multe silințe în încercarea (recunoscută de ea) de a modela omenii conform ideii superiorității lor, atât personale cât și sociale.

Vechii bărbați de stat se credeau îndreptățiți a regula viața privată în toate direcțiile, pentru-că statul are mare interes — ziceau ei — cu privire la educația fizică și intelectuală a fiecărui cetățean; ear' filosofii din vechime aprobau acest principiu. Modul acesta de vedere, putea fi admisibil în republici mici, încunjurate de inimi puternici, cari le țineau în continuă primejdie de-a fi zdrobite de atacuri externe sau de turburări interne; în stătuțe, pentru cari chiar și o trecătoare slăbire de puteri și de determinare proprie putea să devină atât de fatală, că nu era mod a se pute încrede orbeste în o ulterioară eficacitate durabilă a libertății.

În lumea mai nouă, prin extinderea, în mod însemnat, a statelor, înainte de toate însă prin separarea puterii intelectuale (spirituale) de puterea lumească, prin ceea-ce dirigerea conștiinței omenestii a fost depusă în alte mâni, nu în acelea cari supraveghează afacerile lumestii ale omului: s'a împedecat prea marele amestec legal în particularitățile vieții private. Dar' mijloacele morale de constringere au fost cu atât mai mult aplicate; mult mai mult la o abateră dela opinia generală în afacerea proprie, decât într-o chestiune socială.

Religiunea, elementul cel mai puternic, care a influențat dezvoltarea sentimentului moral, a fost stăpânită aproape pretutindenea, sau de ambiția unei hierarhii, care se încerca să și reclame sieși supravegherea ori-cărei părți din viața omului, sau de spiritul unei aspre rigorosități morale. Unele reforme din timpul mai nou, cari stau în vădită contrarietate cu religiunile din trecut, și au rămas, în pretensiunile lor de a avea dreptul unei predominanți spirituale, cu nimic înapoia bisericeilor și a setelor. Aceasta sună în special la adresa lui A. Comte, al cărui sistem social, desvoltat în cartea »Sistemul politic pozitiv«, are scop stabilirea (mai mult cu mijloace morale decât legale) unei domnii de forță a societății asupra ființei particulare, ceea-ce întrece cu mult idealul politic al celui mai rigoros magistru corector, — dintre filosofii din vechime.

Abstrăgând dela specialele vederi ale cugetătorilor individuali, există însă în lume, în general, o afețiune crescândă pentru extinderea neîndreptățită — a puterii societății asupra ființei particulare, atât pe calea opiniei publice, cât și prin legislatură. Și dat fiind, că toate schimbările întemplate în lume au afețiunea de a întări societatea și de a micșora puterea ființei singulare, această trecere peste măsură, nu aparține în nici un cas acelor rele, cari dispar ușor singure, ci acelor, cari cresc în continuu, și devin din ce în ce mai periculoase. Afețiunea oamenilor de a preface opiniile și intențiile lor în regulă de viață pentru alții, — fie ca stăpânitori, fie ca concetățeni, — e sprigină de unele din cele mai bune și de unele din cele mai rele sentimente, existente în natura omenescă, în așa măsură, că abia poate fi înfrinată cu alta decât cu lipsa de putere. Și fiindcă puterea aceasta nu se află în creștere ci în scădere, trebuie să ne așteptăm la o și mai mare extindere a ei, între împrejurările date, în

cas că nu s'ar pute ridica o barieră pu ternică de convingere morală, contra acestei calamități.

Va fi în folosul demonstrării, dacă noi, în loc să apreciem teza în general, ne mărginim, înainte de toate, la un ram special al ei, în care e recunoscut principiul statorit despre opinia dominantă, deși nu întreg, dar' totuși până la un anumit punct.

Acest ram e: *libertatea cugetării*, de care nu poate fi separată în nici un cas *libertatea discuțiunii* și a *scrierii* înrudite ei.

Deși libertățile acestea, în esențială extindere, formează o parte din morala politică în toate țările cu instituții liberale și cu toleranță religioasă, totuși, legile fundamentale, filosofice și practice, pe cari se bazează, nu sunt poate atât de cunoscute conștiinței generale, și nici chiar din partea conducătorilor opiniei publice nu sunt atât de apreciate, după-cum s'ar pute aștepta. Corect înțelese se pot aplica aceste principii fundamentale în mod mult mai larg decât la obiectul de față, și o temeinică apreciere a părții acestora din chestiune, ar fi cea mai bună introducere pentru cele următoare. Aceasta mă va scusa sigur și pe mine că nu dau nimica nou în ceea-ce spun, și că risc și eu o lămurire, asupra obiectului, care de trei secole e atât de mult lămurit. (Va urma).

Scrisori din Bucovina.

Suceava, 8 Sept. n.

Alegerile dietale. — Archimandritul Ciuntuleac. — Duzin-pașa. — Sf. Ioan. — Partidul național. — Atitudinea consistorului.

(Urmare și fine).

Altă bravură împreună cu fanfarele ce sunau prin toate foile jidovești în gloria mândrului candidat de metropolie, este cazul Stoian. Un călugăr ne-bun în mânăstirea Dragomirnei se sinucise în urma înăsprirei boalei. Mai bună ocazie nici că se putea întâmpla pentru cinstitul archimandrit spre a submina pe competentul sen. Imediat pleacă cu *noviul* Duzin-pașa la fața locului, compunând în ascuns un protocol din care avea să reese, că călugărul s'a sinucis de foame, punându-se toată vina pe conducătorul diecesei și prezentându-l guvernului ca om neapt pentru conducere, recomandându-se totodată umanul archimandrit E. Ciuntuleac, ca cel mai demn urmaș al lui Silvestru. Dar' cu toate eforturile cumetriilor, medicii nu și pot vinde convingerea; cu toate-că ambii tovarși se munciau a prezenta cazul în lumina cea mai miserabilă. Cine cetia cu atențiune articolele publicate referitor la cazul acesta prin foile străine, rămănea înmărmurit de cutezanța, răutatea și in-descriptibila putere în calumniare, de care dispunea blânda, umana și nobila inimă a priorului, căruia îi causeră atâtea durere brutala și neomenoasa tractare a nefericitului Stoian; el vërsa giroaie de lacrimi implorând ajutorul guvernului, ajutorul lunei întregi contra cumplitului vicar, care în cruzimea sa omoară călugării. E caracteristică atitudinea foilor străine; mai ales foile jidovești făceau minuni prin întortochearea acestui cas; induceau prin fantasmagoriile cele mai infame public în eroare implorând pronia dumnezeiască să lumineze capul guvernului asupra calităților înalte ale nobilului archimandrit, care unicul era în stare să scape cu cărja metropolitană din grelele nevoi biserica și neamul.

E caracteristic faptul, că priorul creștin nu se sfiște a glorifica de pe amvon, lângă moaștele Sfântului Ioan, în fața poporului tocmăi pe dușmanul cel mai crunt al acestuia, *neamul jidovesc*; e tristă starea bisericii gr-or., dacă un archimandrit poate spera ocuparea scaunului metropolitan cu ajutorul »jidovimeii«. Și consistorul... cunoaște, în fața acestor svireoliri atât de infame, cât și periculoase pentru turma credincioasă numai un zimbet de resignare în nepuțința sa. Referințele însă se schimbă neîncetat și soarta omului nu e sigură nici un moment. Așa a trebuit și Ciuntuleac să fie surprins prin denumirea rivalului său, cu toate-că în ultimul moment de desperare pare a fi luat refușul la mistificări prin telegrama cunoscută, aducând pe actualul vicar în situația cea mai penibilă. Stimulul infernal nu cunoaște legi omenestii sau dum-

nezești. De giaba, svîrcolirile au fost zădarnice. Șerpele a trebuit să se ghideze înaintea picioarelor metropolitului, care a și început a-l binecuvînta neîncetat cu cercetări disciplinare; sluga credincioasă era bogată în fapte.

Punctul principal de încriminare forma exploatarea credinței pelegriilor în interesul propriu. Acestui punct îi dedicăm câteva șire.

Rolul jucat de actualul prior preține un fond destul de mare pentru acoperirea speselor. De aceea prima grije a fost rînduirea administrării astfel, ca toate canalurile trebuie să se reverse într'un unic rezervor și acesta este *buzunarul* I. p. cuviosului; rugăciunile sevrîșite în mănăstire sînt strict controlate, ca nu cumva să se rătăcească vre-un ban în buzunarul unui călugăr, sau paroch hămniș. Credincioșii sînt necesați a libera în cancelaria archimandritului sub o taxă anumită bilete de intrare în mănăstire. Te îngreșează iarmarocul din biserică pe timpul Sănzienelor.

Horend e modul cum se face negoț cu sentimentele cele mai sfînte ale pelegriilor credincioși. Sînt și unii preoți din împrejurime, cari așteaptă cu nerăbdare această sfîntă zi, pentru a îngemănarea înaintea archimandritului de dragul câștigului murdar; acestia sînt și aderenții devoți ai prea cuvioșiei sale.

E de interes, că priorul în tot anul intervine la direcțiunea căilor ferate, pentru acordarea de prețuri moderate pelegriilor, mai ales mazușilor și boicilor din Galiția; e mai rentabilă păstrarea paralelor pentru Sf. Ioan! Dară ce folos al Români din amestecarea Slavilor tocmai în vechea metropolie a Moldovei??

E înfiorător, să auzi tocmai în mănăstirea vechei metropolii liturgie și predică pe jumătate în limba rusească. E înfiorător ca prin sistemul observat de dragul poftelor unor indivizi fără conștiință, în Suceava, în centrul românismului se propagă slavismul pe nesimțite. Comercii, cu a cărui ridicare se laudă archimandritul, aduce astăzi numai Jidovilor folos; comercianții români au devenit paseri rari.

O discuție intensă asupra acestui punct, ar clarifica și acest folos ce îl aduce Sfîntul Ioan. Regretăm, că vicarul general a sistat cercetarea disciplinară începută cu atîta serioșitate și acurateță contra priorului mănăstirii; — pasul greșit îl va simți greu odată. — Se părea un timp că călugărul neastîmpărat s'a pocăit, cel puțin a înfrinat poftele sale.

Ce să vezi? hidra își ridică earăși capul, dar' acuma nu contra unei persoane singurătate, ci contra *partidului național* ceea-ce însemnează: contra *întregului popor român* din Bucovina.

Până acum i'a ajutat destul novitul Duzin-pașa; pentru priorul mănăstirii vechei metropolii a Moldovei a sosit momentul de revanșă; se pune la dispoziția cumnatului *novit*, ca se sfîrșească *solidaritatea Românilor*, care ar pute pune capăt volniciei satrapice a litvei polone în centrul românismului.

Archimandritul nu se sfiește a-și pune candidatura sa pentru dietă contra candidatulul partidului național, care în decurs de doi ani a desvoltat zelul cel mai mare dintre toți deputații dietali pentru interesele Românilor. Eărăși a instalat în mănăstire un birou de presă; basat pe atotputernicul cumnat, *novit*, Duzin-pașa, alumnul lui Bachus, afară de aceea fiind asigurat de concursul jidovimei și a unor preoți, ce se roagă la Sf. Ioan pentru mîntuirea sufletelor, cari dispun de parale superflue, — sperează o isbîndă sigură.

Terorisările au început deja. Stăm înaintea unui incident foarte regretabil, și anelele Românilor din Bucovina vor păstra numele unui Herostrat, de care n'a putut scăpa poporul băștinăș.

Românul fanatic de odinioară, care se prezentase și la București, ca stilp puternic al Românilor din Bucovina, nu se sfiește a da mîna cu dușmanii cei mai crunți ai poporului român, nu se sfiește a *cerca ascușitul bardei în coasta aceluia popor, pe ale cărui spate s'a ridicat*.

Românul mare, care se lauda că la inițiativa sa s'au început preparările pentru fundarea »Gazetei Bucovinei« în ținele ghiarele sale întinate, *contra solidarității naționale*, voește să nimicească deja în germen organizarea pornită, pentru care ne felițează frații noștri din toate părțile.

Lui nu-i pasă de soarta unui popor încorporat conglomeratului austriac sfășiat prin zizania virită și susținut cu atîta măiestrie de lăcustele guverniale, cari dela 1775 încoace ațîțau neconținut toate bestile străine asupra unui popor, căruia nu i-se poate ierta, că-și derivă originea din *vița latină*. Căruia i-se consideră de crima cea mai mare, dacă mai licărește iei-colo conștiința națională, căci vina cea mai mare poartă Bucovinenii că au aparținut odată Moldovei; de aci se explică horende prigoniri și prădăciuni făcute de administrația străină.

Unde-i fondul gr-or-, compus din darurile Românilor?? Lingăii guvernului prețind a ști, că Bucovina a făcut în timpul acesta enorme progrese. Unde a ajuns însă poporul băștinăș al țerei, cu ce foloase se pot fâli astăzi Români, cari dispuneau odată de țeara aceasta?

Starea actuală ne dă o dovadă eclatantă despre bunăvoința organelor administrative, față de o țeară în care loialitatea pentru dinastia Habsburgilor întrece toate marginele.

Nu se va întîmpla nici o festivitate, fie cât de mică, nici o întrunire cu ori-ce scop, fără ca să se ridice primul poc al onoarei Maiestății Sale Francisc Iosif. Ce va aduce viitorul nu știm, facem numai responsabile persoanele de încredere ale Maiestății Sale pentru urmările fatale ale unui sistem de guvernare, care cu toate mijloacele, cu volnicia cea mai infamă tinde a infiltra în inima poporului necorupt sentimentul de *neoloyalitate*.

Românul e răbdător din fire, dar' când ajung colții hieniei la os, se prefacă și el în bestie.

Principiul »*divide et impera*« s'a confirmat ca cel mai potrivit pentru doborîrea poporului român; archimandritul *Ciuntuleac* se înfrățește toamai cu creaturile ce propagă acest principiu și dă singur cu călcăiul în frații, ce zac la pămînt.

Noi ne vom împlini datoria. Fie sigur precuviosul, că rău i'a cîntat cucul. Dacă nu alta, vom fi în stare cel puțin a prîpni dihania căpchiată; această încercare infernală va fi și ultima.

Acum ne îndreptăm către Venerabilul Consistor cu întrebarea, ori de va pute răspunde pentru urmările campaniei electorale asupra moralei turmei încredințate?

Noi trebuie să mergem în mijlocul poporului, ca să descriem candidații; ce închipuire își va face poporul credincios despre biserică, dacă va cunoaște *icoana fidelă* a archimandritului dela Sf. Ioan, de care se apropia cu atîta evlavie?

Mănăstirea Sf. Ioan era un loc de înaltare pentru fiecare pelegrin. Ce va urma însă, dacă poporul va ajunge la convingere că Sf. Ioan servește din cauza nepăsării sau slăbiciunii autorității superioare drept *unealtă diavolului ascuns sub crucea de archimandrit*, pentru îndeplinirea poftelor egoiste, pentru demoralizarea, zdruncinarea din temelie a *neamului român*. *Propunem imediată strămătură a Sfîntului din Suceava, dacă mai există la autoritățile superioare bisericești voința de a împiedeca decăderea totală a moralei în districtul Sucevei*. Consistorul are cuvîntul.....

Un presviter.

Memoria eroului dela Lissa.

Sibiu, 13 Sept. n.

— Parastas în Sibiu. — Mormîntul eroului. — O cunună de flori. — Parastas în Veștem.

Ca o aniversare tristă a morței viteazului grănțier *baron David Urs de Margina*, s'a celebrat Duminică, în biserica gr-cat. un parastas solemn. Actul de pietate a fost sêvșit de însuși protopopul *I. V. Russu*, asistat de preoții *Arsenie Bunea*, secretarul fondurilor grănțierști, și *Nic. Togan*, capelanul parochiei din Sibiu. Din partea grănțierilor, pe lângă publicul de dame și domni, a fost de față și venerabilul căp. în r. *C. Stenar*, vicepreședintele fondurilor grănțierști, cum și căpitanul *Șandor de Viștea*, etc.

După sêvșirea parastasului am mers unii la mormîntul bravului erou, care zace tocmai lângă zidul bisericeii, adumbrit de un rînd de viță de vie. Alătura este mormîntul lui *George Barișu*, și nu departe cel al lui *Papiu Ilarian*, de pe al cărui monument atrînză și acum cununa cu tricolor, ce i-s'a pus la 15 Maiu de către femeile române din Sibiu.

Mormîntul *baronului Urs* e împodobit cu un frumos monument. Din mijlocul crucii de peatră albă răsare o neagră ghiulea de tun, pe care baronul a fost adus-o dela Lissa. Aceasta era menită să-i stingă vieța, dar' din noroc, când a picat la picioarele bravului apărător al insulei, a încremenit, și a denegat serviciul dușmănos, ce i-se aștepta, care acum îi împodobește, așa de simbolic, mormîntul. —

Un lucru ar fi de observat. Pe mormînt nu era nici o floare proaspătă, nici un semn de amintire a morței, care s'a întîmplat tocmai cu un an înainte. Știm că baronul *Urs* a jertfit foarte multă muncă pentru școala de fete a »Asociațiunii«. Era membru în comitetul ei, și a inspectat, zi de zi zidirea acestui palat, unde se cresc azi atâtea fetițe. S'ar cuveni deci din partea școalei, și ar fi și un mijloc educativ, dacă direcțiunea internatului ar introduce obiceiul, ca în ziua aniversară a morței, când se face și parastas, fetițele să depună o cunună de flori pe mormîntul acestui bărbat, care atîta a purtat la inimă cultura poporului român.

Azi s'a celebrat de nou o *liturgie* în biserica gr-cat., pentru sufletul răposatului baron *Urs*. Atât parastasul, cât și liturgia, s'au sêvșit din ordinul consistorului din Blaj.

— Din Veștem ni-se scrie: Azi, Duminică, în 11 l. c. în biserica gr-cat ro-

mână din Veștem, la sfîrșitul sf. liturgii s'a celebrat parastas pentru sufletul în Domnul adormitului bar. *David Urs de Margina*. Dl paroch local I. Papiu a reîmprospătat în memoria credincioșilor — ca fosti grănțieri — faptele și meritele cari eternizează binecuvîntata amintire a ilustriului defunct pînă va susține ea mai de pe urmă odraslă din neamul românesc. Între acele fapte și merite strălucesc ca un luceafăr monumentalul edificiu școlar, edificat în mijlocul comunei Veștem; vecinicul local în care se răspîndește lumina și cultura tinerimei din comună. Actul de pietate s'a terminat cu: vecinica lui pomenire!

1848.

Cronica anului.

Pesta, 11 Septembrie.

Abzicînd ministrul-president Batthyányi, Archiducele Palatin cere spriginul camerelor în rezolvarea afacerilor. Kossuth declară în dietă că el n'a abzis, prin urmare e încă stăpînul finanțelor. Aceeași declarație o face Szemere. Batthyányi propune, să se încredințeze guvernarea unei singure persoane, anume lui Kossuth. Se alege o deputațiune, care să comunice palatinului, că dieta privește rescriptul lui de nevalid, fiind contrar legii. (S. B. nr. 100).

Pesta, 11 Septembrie.

Pázmándy referă despre audiența din 9 Septembrie la Împărat. Acesta le-a răspuns, că fiind bolnăvicios nu poate veni la Pesta, ear' ce privește legile prezentate (legea de recrutare etc.) nu le poate sancționa pînă nu le examinează. Integritatea Ungariei nu voește să o atingă. (Ofn. Z.)

București, 11 Septembrie.

Printul Dim. Ghia declară în numele aristocraților, că *aristocrația va lucra pe cale legiuită și nu prin contrarevoluție și ajutor străin*.

Dela Constantinopol nici o știre pozitivă; numai atîta nu suferă îndoială, că între diplomați curge o luptă teribilă din pricina Românilor. De altminterea toți încep a înțelege, că trebuie a se deprinde în manua armelor. Diferențele între Români s'ar aplatina ușor, dar' înainte de toate trebuie să capacităm pe Turci. (Gaz. de Tr. 72).

Orlat, 11 Septembrie.

Adunarea regimentului I. român-grănțieresc s'a ținut în 10 și 11 Sept. n. S'a compus o petițiune constatătoare din 4 puncte principale și 23 secundare, între cari ultimul sună *pentru unitatea monarhiei și a armatei*. Adunarea a fost bine cercetată și a decurs într'un mod exemplar. (Gaz. de Tr. 74).

Orlat, 11 Septembrie.

În adunarea grănțierilor din regimentul român I. s'au înaintat în scris cereri de a fi militarizați provincialii din următoarele comune: Breaza, Ludișor, Luța, Voilă, Dridif, Voivodeni-mari și mici, Iași, Hurez, Berivoi-mici și mari, Hârseni, Pormbacul-superior și inferior, Ucea-de-sus, Viștea-de-jos, Beșimbav, Sămbăta-de-sus și de jos, Sărata și Feldioara. Cu graiu viu s'au înștiințat spre același scop 51 de comune românești. (Satellit, nr. 77).

Agram, 12 Septembrie.

De vre-o 3 zile încoace continuu trec batalioane armate spre câmpul de război. Soldații, după mărturisirea lui »P. Hirł., sînt foarte însuflețiți.

— Szalay adună cete mari din tot felul de oameni rei și depravați (hoți, Țigani etc.) cu cari vrea să treacă în Croația ca se omoară, ardă ce le-a veni în cale. Mulți propun de a umple pădurile Bakony cu *tâlhari* și ucigași, cari apoi ar avé datorința a omori pe toți oamenii cari vor trece pe acolo și vor fi Croați. (Gaz. de Tr. 77).

Milano, 12 Septembrie.

Armistițiul s'a prelungit pe alte 6 săptămâni. Mijlocirea de împăciuire din partea Franciei se mărginește pe lângă chestia Sardiniei și nu și a Lombardiei. Un curier din Rusia spune, că la casul dacă Francia va ajuta pe Italieni cu arme, Țarul va trimite trupele sale în ajutorul Austriei. Deci ne putem aștepta la nouă încurcături. (Gaz. de Tr. 77).

Turda, 12 Septembrie.

Recrutarea nu merge, căci precum ziceau Români, *nu se face pe seama Împăratului*, ci pe seama domnilor; și pentru-că sînt nedepriși în purtarea armei, fiindcă Ungurii le-au luat armele, deci ei n'o s'ese din patrie. Ficiorii din ținutul acesta se a pădui și munți. În unele locuri au fost ame-

nițați comisarii de recrutare, ear' în altele și bătuți. »Dacă nu place la voi — a zis comisarul din *Micus*, când poporul s'a iritat pentru-că a dat birulul lor o palmă — pi-rește la mine la tablă!« »*Și dacă vom face noi tabla aceea?*« (Gaz. de Trans. 72).

Pesta, 12 Septembrie.

Oficerii regimentului »Prinz v. Preussen« i-s'au dat demisia, zicînd că ei nu se vor bate cu Croații. (P. Hirł.)

Blaj, 12 Septembrie.

În satele dimprejur a început a băntui colera, omorînd pe mai mulți, între cari ieri seară în Petrifalău răpi și pe fratele nostru preot Demetriu Lăday, prof. de dogmatică și scriitor la foia aceasta. (Org. Naț. nr. 27).

Pesta, 12 Septembrie.

Batthyányi comunică dietei, că Archiducele palatin, l'a însărcinat din nou cu formarea ministerului. (Siebb. B. nr. 202.)

Proiectul de budget pe anul 1899.

În ședința din 9 l. c. a parlamentului, ministrul ung. de finanțe Lukács, a prezentat proiectul de budget pe anul 1899, introducîndu-l cu îndatinatul expozeu financiar.

Situația economică atît de încurcată, ce domnește în țeară, a legat gura ministrului, atît de tare, încât chiar și mamele lui cei mai devotați au rămas surprinși de banalitatea expozeului lui Lukács. Nici una din chestiunile mari economice ce preocupă țeara de prezent, n'au fost amintite de ministru. Pactul economic cu Austria, chestiunile grave agrare și toate celelalte probleme financiare, care se impun cu toată puterea, nici nu le-a amintit ministrul. Cu toate aceste s'a putut observa din expozeu, că nici ministrul de finanțe nu are mari speranțe, că proiectul prezentat va fi în curînd votat.

Proiectul de budget de altfel nu prezintă nici o schimbare radicală. Și de astă-dată servește numai ca tristă dovadă, că actualul sistem de guvernare nu e în stare să mulțumească legitimele așteptări ale țerei dornice de a scăpa odată de sub greutatea insuportabililor sarcini.

Cheltuielile statului și de astă-dată s'au urcat — ca în toți anii dela 1868 începînd — cu 4.5 milioane florini. Cu toate aceste ministrului i'a succes să alcătuiască un bilanț, din care se reese un plus de 39.157 florini.

Când ne gîndim însă, că guvernul maghiar nici-odată n'a respectat legea bugetului, de vreme-ce în fiecare an i-s'a permis cheltuieli și afară de cele fixate în buget — minimalul plus de câteva mii devine ilusoric. În chipul acesta rațiunea de a fi a plusului din bugetele ungare se poate ierta doar' pentru faptul, ca bunii optimiști se aibă pe un scurt timp o dulce mîngăiere.

Suma totală a cheltuielilor se proiectează cu 503,264.446 florini sau cu 4.5 milioane florini mai mult ca în anul trecut.

S'au înmulțit cheltuielile portofoliului de finanțe, comerț și agricultură, apoi ale celui de interne și culte. Ministrul de finanțe își înmulțește oficiantii, cheltuește enorm pentru regia de tutun și pentru industria de sare. Ministrul de comerț înmulțește drumurile comitatense, cheltuește mai mult pentru instructiva industrială și comercială. Subvenționează industria și decentralizează supravegherea acesteia. Ministrul de agricultură își sporește personalul. Urcă apoi cheltuielile silviculturii, ale domeniului din Gödöllő. Cheltuește mai mult, apoi pentru institutele de agricultură, pentru academia veterinară, pentru cultura vitelor și pentru lăptării. Apoi pentru stupărit, pentru cultura vermilor de mătășă. Promite apoi ajutorarea însoțirilor de consum, valorisare și producțiune.

Ca o declarație momentuoasă remarcăm, că ministrul de finanțe a enunțat că aruncurile comitatense și *comunale nu mai pot fi urcate* și astfel s'a văzut necesitat a proiecta din cassa statului suma de 160 mii fl. pentru dotațiuni comitatense și suma de 75 mii fl. pentru matriculanți.

Pentru congrua preoților necatolici, ca prima rată, s'a luat în buget suma de 450 mii florini.

Din toate îmbunătățirile așteptate și în parte și promise, ministrul ne spune, că în bugetul din 1899 va fi o scădere a dărei de pămînt, în sumă de 500 mii florini.

Din atîta constă întreagă îngrijirea în fața crizei agrare, care se anunță atît de acută. Dar' pentru-ca nici această îngrijire se nu ne facă prea mari iluși, ministrul a ordonat ca în schimb se urce *darea de case* cu 200 mii florini, *darea de venit* cu 200 mii fl. și *darea societăților obligate la publicarea bilanțului* cu 100 mii florini.

S'a urcat apoi *darea de mine* și *darea după venitul capitalelor* și a rentelor.

De o scădere generală a dărei de pămînt nici vorbă nu este. Apoi ștergerea din datorile enorme ale statului rămâne, se vede, pentru vremuri mai bune, precum rămân și rezolvările atîtor chestiuni ardente de pe terenul economiei ungare.

De altfel bilanțul proiectului de budget pe anul 1899 se prezintă astfel:

<i>Percepțiuni</i> (venite) <i>regulate</i>	fl. 482,464.037
<i>Erogațiuni</i> (cheltuieli) <i>regulate</i>	fl. 460.005.499
<i>Plus regulat</i>	fl. 22.458.638
<i>Percepțiuni</i> (venite) <i>extraordinare</i>	fl. 20,839.566
<i>Erogațiuni</i> (cheltuieli) <i>extraordinare</i>	fl. 43.259.047
<i>Deficit extraordinar</i>	fl. 22,419.481

Astfel dar' avem în total:

<i>Percepțiuni</i> (venite)	fl. 503.303.608
<i>Erogațiuni</i> (cheltuieli)	fl. 503.264.446
<i>Plus</i>	fl. 39.157

V. C. O.

Cronica zilei.

Sibiu, 13 Sept. n.

Căsătoria regelui Sêrbiei. Ziarul rusesc »Viedmovosty« anunță, că regele Alexandru al Sêrbiei, va lua în curînd în căsătorie, o fiică a colonelului Constantinovici, om foarte bogat și de mai multe-ori milionar.

Moștenitorul tronului — românește! Despre petrecerea la o nuntă românească a Moștenitorului de tron, i-se scrie »Gazetei«:

Altefa Sa, presumptivul moștenitor al tronului, înopțat într-o comună românească, a privit la jocul poporului românesc și a dăruit cu câte 100 fl. pe un mire și pe o mireasă românească, cari numai deocă au sîrulat mîna Altefei Sale în modul și după datina românească, punînd în urmă mîna sîrulată la frunte, ori la obraz (mireasa la frunte, mirele la obraz), ceea-ce a plăcut foarte mult Altefei Sale, și a întrebă pe românește:

»*Așa la voi datina?*«

Agenti provocatori. Ni-se scrie din *Cul* (cott. Alba-inf.): »În ziua de 20 August n. așa numita ziua lui »Szent István« sergentul de gendarmi a vizitat toate prăvăliile din sat făcîndu-se că cumpără câte-ceva. Dintr'un loc a cerut țigări, dintr'alt loc chibrite, dintr'altul bomboane. — După aceea i'a denunțat pe comercianții noștri, că n'au ținut »sêrbătorea de stat«, și că au vîndut mărfuri în ziua de »Szt. István«.

Pe astăzi au fost citați la pretură în Cuntă. Au dovedit cu toții, că au vîndut *înainte de ameari*, când nu e oprit a vinde nici chiar în ziua lui »Szt. István« și astfel au rămas nepedepșiți.

— Rămîne însă dovedit încă odată și aceea ce noi de multe-ori am susținut, că gendarmii maghiari sînt, nu păzitori de ordine, ci *agenți provocatori*.

Loialitate ungarească. Când cu sêrbarea de doliu a lui Kossuth — serie »Alkotmány« — toate ferestrele caselor cari nu au arborat stîndarde de doliu au fost bombardate, toate hotelurile în cari musica a cîntat se cînte au fost asaltate, musicianii bătuți și instrumentele musicale li-s'au sfîrșimat, de tinerimea patriotică. Acum la moartea Reginei, sînt multe case cari nu au arborat steaguri de doliu, în multe hoteluri musica cîntă, și tinerimea patriotică totuși nu sparge ferestrele caselor, nu asaltează hotelurile spre a oprî musica se cînte, ci din contră își petrec și se veselește la accentele ei. Așa scrie »Alkotmány«, noi dăm fără comentat această comparație, din care reese atît de fidel »loialitatea« ungurilor.

Atentat în contra Archiducelui Victor Ludovic. E lumea atentatelor; de curînd în Abazia, un anarchist a cercat să sêvșească un atentat asupra Archiducelui Victor Ludovic, membru al familiei noastre domnitore. Anume Archiducele se preumbla prin Abazia, ear' un individ foarte suspect îl urmărea în continuu, avînd în mână un pumnal. Archiducele vînd se scape de individul ce-l urmărea mereu, s'a decis că însuși să-l aresteze. În un moment potrivit s'a aruncat asupra lui. Atentatorul vîzînd că Archiducele e om puternic, nu se gîndea decît să scape. Cu mare greutate smulgîndu-se din mîinile Archiducelui a luat-o la fugă. Poliția pornită în urma lui nu l'a putut prinde.

entru redacție și editură responsabil: Andreiu Baltes.
Proprietar: Pentru „Tipografia”, societate pe
acțiuni: V. H. Dressnandt.

„DETUNATA“, institut de credit și de economii, societate pe acții în Bucium.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 6% interese când termenul de abdicere este minimul de 6 luni.
La depuneri cu termen de abdicere mai scurt de 6 luni solvește 5½% interese după depuneri.

[965] 28—

Direcțiunea institutului.

Legea veterinară.

Atât primăriile comunale, cât și fiecare econom au trebuință să cunoască **legea numită veterinară**. Dl Tormay Béla, secretar de stat în ministerul de agricultură, a scos la lumină o **explicare poporală a legii** amintite. În această explicare se vorbește pe larg despre pasapoarte, de târgurile de vite, de boalele lipicioase și multe alte lucruri folositoare. Reuniunea agricolă română din Sibiu a tradus această carte în limba română poporală. Cartea se numește:

Învățătorul Munteanu
împărtășește economilor cele mai de lipsă cunoștințe
despre

LEGEA VETERINARĂ

și
BOALELE CONTAGIOASE

stând cu dinșii la sfat în lungile seri ale iernii.

De
Tormay Béla.

(184 pag. mari.)

Cartea costă 30 cr. (cu porto postal 35 cr.) și se poate cumpăra dela

„Tipografia“, societate pe acțiuni, Sibiu.

La „Tipografia“, soc. pe acțiuni
în Sibiu se află de vânzare

„POESII“

DE
IOAN N. ROMAN.

Prețul 50 cruceri.

Doi mari Metropoliți ai Românilor

Andrei bar. de Șaguna

și

Alexandru Sterca Șuluțiu.

— Portrete frumoase. —

Lucrate la Viena, în fototipie, fiecare separat,
pe hârtie fină de carton; sunt foarte potrivite
tablouri în casa fiecărui Român.

Prețul unui exemplar 25 cr.

Librăria „Tipografiei“,
soc. pe acțiuni, Sibiu.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

„Istoria Transilvaniei“

de

George Barițiu.

Monumentalul op al regretatului nostru istoric:
„Părți alese din istoria Transilvaniei pe
200 ani din urmă“, se poate procura de acum
cu preț redus!

Volumul I.

broș. în loc de fl. 4.20 numai cu fl. 2.50, leg. fl. 3.30.

Volumul II.

broș. în loc de fl. 4.— numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Volumul III.

broș. în loc de fl. 2.80 numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Opul întreg:

broș. în 3 vol. în loc de fl. 11.— numai cu fl. 6.50 — șase
florini și cincizeci cr. v. a., leg. fl. 8.60.

Această carte n'ar fi iertat să lipsească din
casa nici unui bun Român.

»Tipografia«, societate pe acțiuni în Sibiu.

Inserați în „Călimdarul Poporului“!

Cea mai extinsă publicitate românească se poate ajunge prin
publicarea unui inserat în „Călimdarul Poporului“.

Apare în 6000 exemplare! Este cel mai popular, cel mai
iubit și mai ieftin călimdar românesc.

Raportul literar al „Asociațiunii“, îl pune în fruntea călim-
darelor noastre și-l numește:

Eminentul „Călimdar al Poporului“.

Se recomandă deci:

Tuturor bănelor, societăților comerciale, industriașilor,
comercianților, producătorilor și tuturor întreprinderilor și
întreprinzătorilor români,

cari vor să cucerească teren nou în poporul nostru,
ca să dea un inserat în »Călimdarul Poporului«.

0 pagină întreagă costă . 6 fl.

Jumătate pagină 3 fl.

„Călimdarul Poporului“ propagă principiile
economiei naționale, comerțului și industria na-
țională.

Textul inseratelor, dimpreună cu taxa, sunt a se adresa
la subscrișia societate editoare

până cel mult 20 Septembrie n.

După termenul acesta nu se mai pot primi inserate.

Sibiu, 10 Septembrie n. 1898.

„Tipografia“, societate pe acțiuni, Sibiu,

(Strada Poplăcii 15).

Editura »Călimdarul Poporului«.

La Librăria „Tipografiei“, societate pe acțiuni în Sibiu se află de tot felul

cărți școlare,

precum și tot felul de recușite de scris, pene, tocure, cerneluri diferite colori,
diferite ceruse, de desen, caiete pentru limba română și germană, pentru
comput, dictando, hârtie de desen, diverse, gumi, liniale, călimare.
Comandele se efectuează cu cea mai mare acuratețe și promptitudine.
Pentru numeroase comenzi invită

Librăria „Tipografiei“, societate pe acțiuni în Sibiu.

Diplomă de onoare.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Diplomă de onoare.

Se recomandă a executa următoarele:

OPURI și BROȘURI

Placate

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE CUNUNIE

Carte și epistole

Circulare și preț-curenturi

Note

Mare deposit
de cuverte, cerneală, recușite de scris,
ceară de pecetluit etc.

Comande din afară
se efectuează repede.

Bilete de vizită
după plac și cerere

Biblioteca poporală a „Tribunei“

Diferite cărți științifice și literare
Elegant legate sau broșurate.

Prețuri foarte moderate.

Mare deposit

de hârtie de scris și concept, precum și hârtie fină
de epistole
cu plicuri în casete.

Dicționar

român-german i german-român.

Strada Poplăcii Nr. 15.

Librărie românească în Sibiu.

Strada Poplăcii Nr. 15.